Eduskunnan työ- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntopyyntö

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on varannut 13.11. 2018 (kutsu/pyyntö toimitettu 30.10.2018) Lieksan kaupungille tilaisuuden tulla kuultavaksi tai antaa kirjallinen asiantuntijalausunto Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle 2018.

Ilmoitus asiantuntijasta toivotaan mahdollisimman pian ja/tai kirjallinen asiantuntijalausunto pyydetään toimittamaan viimeistään kokousta edeltävänä arkipäivänä klo 14.00 mennessä.

Lieksan kaupungin lausunto:

Lieksan kaupunki ymmärtää yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon suuren merkityksen yhteiskunnan eheyden ja hyvinvoinnin turvaamisessa. Lieksan kaupungille on laadittu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma vuosille 2017-2019, jota noudatetaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi. Kaupungin yleistä suunnitelmaa on täydennetty toimialakohtaisella suunnitelmalla, joissa otetaan huomioon muun muassa esteettömyys palveluihin pääsemisessä Lieksan kaupungin strategia 2030 mukaisesti. Esteettömyyden toteuttamisen kannalta on ollut olennaista se, että esimerkiksi lapset ja vaikuttamistoimielimien jäsenet ovat osallistuneet prosessiin jo sen suunnitteluvaiheessa.

Lieksan kaupungissa sijaitsee Lieksan kristillisen opiston omistaman Valpas Oy:n ylläpitämä vastaanottokeskus. Vastaanottokeskuksessa on tällä hetkellä noin 140-150 turvapaikanhakijaa. Vastaanottokeskus vaikuttaa kaupungin järjestämiin palveluihin siten, että osa turvapaikan saaneista maahanmuuttajista jää kaupunkiin asumaan, mistä seuraa esimerkiksi asumiseen, koulutukseen ja perheenyhdistämisiin liittyviä tehtäviä. Kaupungin tehtävänä on myös yhteistyössä yhdistysten kanssa edistää maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen. Lisäksi vastaanottokeskuk-

sessa asuville lapsille on järjestettävä heille kuuluvat perusopetuksen palvelut. Näiden tehtävien hoitamiseen liittyen kaupunki on tehnyt havaintoja ja saanut käytännön kokemusta turvapaikanhakijoihin liittyvien asioiden hoitamisesta.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun raportissa nostetaan esiin monia turvapaikanhakijoihin kohdistuvia ongelmakohtia ja niihin ratkaisuehdotuksia. Kuntien näkökulmasta on kannatettavaa, että vastaanottopalvelut jatkuisivat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille heidän maastapoistamispäätöksensä toimeenpanoon saakka. Toimenpiteellä ennalta ehkäistäisiin tapauksia, joissa osa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista ei ohjaudu kunnan palvelujen piiriin. Lisäksi tieto kaikista maassa olevien turvapaikanhakijoiden asumispaikoista olisi paremmin tiedossa. Yleisen turvallisuuden näkökulmasta tilanne olisi paremmin hallittavissa, jos vastaanottopalvelut vastaanottokeskuksissa jatkuisivat ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet voisivat odottaa maastapoistamispäätöksen toimeenpanoa siellä saaden keskuksesta tarvitsemansa palvelut.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun raportissa tuodaan hyvin esille maahanmuuttajalasten oikeus yhdenvertaiseen koulutukseen. Raportissa todettujen asioiden lisäksi on korostettava sitä, että mahdollisimman varhainen pääseminen varhaiskasvatuksen palveluihin edistää lasten kotoutumista tehokkaasti. Tämän takia olisi tärkeää edistää vielä nykyistä enemmän maahanmuuttajalasten osallistumista varhaiskasvatukseen ainakin osa-aikaisesti. Myös mahdollisimman varhainen pääsy valmistavaan opetukseen edistää tehokkaasti kotoutumista ja kielen oppimista. Turvapaikanhakijoiden kotoutumisen edistämisen kannalta olisi tärkeää, että he pääsevät jo turvapaikkapäätöksen odottamisvaiheessa tavoitteelliseen suomenkielen, perusopetuksen tai ammatilliseen koulutukseen valmistavan koulutuksen piiriin. Tämä edistäisi ja nopeuttaisi merkittävästi myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden etenemistä opiskelemaan ja/tai työelämään sekä sitä kautta osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun raportissa esitetään, että varhaiskasvatuksen yksiköille tulisi koulutuksen järjestäjien tapaan erillisvelvoite edistää yhdenvertaisuutta ja laatia yhdenvertaisuussuunnitelma. Samalla luonnollisesti tulisi velvoite seurata ja raportoida yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumisesta ja päivittää suunnitelma aika ajoin. Esityksen tavoite sinänsä on kannatettava. On kuitenkin huomattava, että esitys lisää varhaiskasvatusyksiköiden hallinnollista työtä ja vaatii siihen lisäresursseja. Tällöin hallinnollisen lisätyön toteuttamiseen tulee varata kunnille hallitusohjelman mukaisesti siihen tarvittavat lisäresurssit.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun esitys syrjinnän uhrin oikeussuojan vahvistamiseksi antamalla yhdenvertaisuusvaltuutetulle työsuojeluviranomaisen ohella toimivalta arvioida myös työelämässä tapahtuvaa syrjintää ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta. Tehtävä kuuluu tällä hetkellä työsuojeluviranomaiselle, jolla on riittävät valtuudet toimia työelämässä tapahtuvissa syrjintätapauksissa. Päällekkäistä organisaatiota valvontaan ei välttämättä tarvita, joten siihen ei tulisi käyttää yhteiskunnan voimavaroja. Myös esitys yhdenvertaisuusvaltuutetulle palautettavasta oikeudesta saattaa syrjintää koskeva asia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi ilman uhrin nimeämistä vaikuttaa ongelmalliselta.

Jarkko Määttänen
kaupunginjohtaja